

VÉGZETT HALLGATÓK ELHELYEZKEDÉSE, ALKALMAZHATÓSÁGA A MUNKAERŐ PIACI VISSZAJELZÉSEK ALAPJÁN

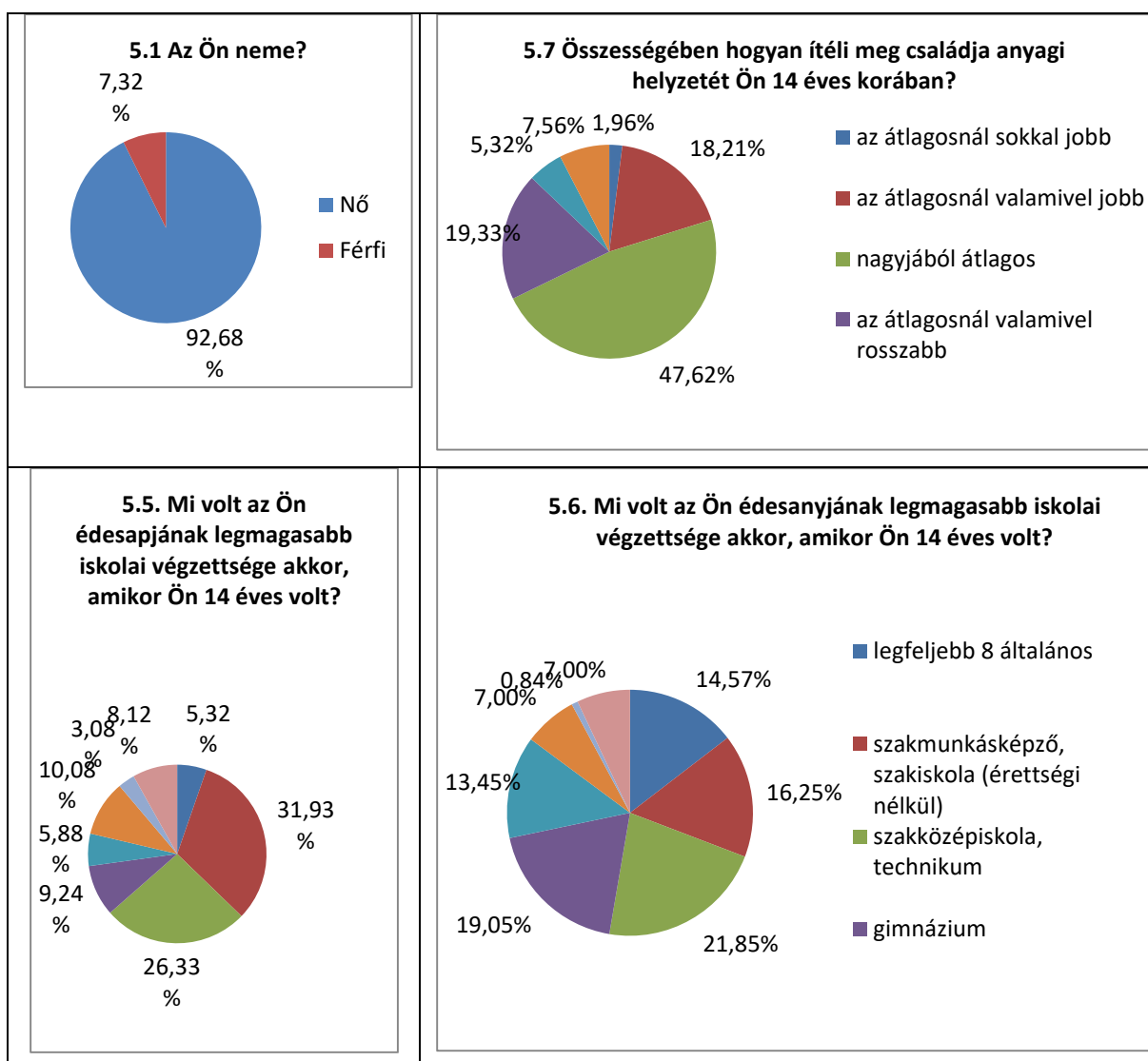
Adatforrás: a DPR

A főiskola minőségbiztosításának kezdettől fogva kiemelt feladata volt egy diplomás pályakövető rendszer (DPR) kiépítése, melyet további három főiskolával közösen a PEGAZUS projekt keretében valósított meg 2009-2011 között. A DPR egy empirikus adatfelvételi eljárás, amely az aktív és passzív hallgatók valamint a munkaadók survey lekérdezésén valamint az ezen eredményekre reagáló párbeszéd modellen alapszik. A párbeszéd modell lényege, hogy az alapeloszlások ismeretében a főiskola oktatói reagálnak munkájuk eredményére.

Az alapsokaság a hallgatók esetében a tanulmányi osztály nyilvántartás alapján kerül összeállításra, a munkáltatók esetében a gyakorlati helyek alapján összeállított intézeten belül vezetett lista. Külön mintavételi eljárás nincs, a hallgatókat és a munkáltatókat többszöri emailben elküldött levélben kéri meg az online felület kitöltésére. A felmérés minimális elemszáma alcsoportonként a végzősöknél 300 fő, a végzetteknél 200 fő, a munkáltatóknál 100 fő. A DPR rendszer 2009-es kiépítése óta három év teljes adatbázisa áll rendelkezésre, a 2010-es, a 2011-es és részben már a 2012-es adatok. Az időintervallum rövidege miatt trendekről még nemigen beszélhetünk, az egymást követő felmérések körülbelül azonos eredményeket mutattak, így célszerűnek láttuk, ahol csak lehetőség volt, a legfrissebb adatokra támaszkodni.

Hallgatók bemeneti jellemzői:

A főiskola oktatási minőségének értékelésekor nem szabad figyelmen kívül hagyni az alapvető adottságot, miszerint a tanítói, pedagógusi pálya a mai társadalomban nem tartozik az elit szakmák közé, ebből kifolyóan nincs esély a legjobban teljesítő középiskolai diákok elérésére. Ebből következően a főiskolára jelentkezők általában olyan családokból érkeznek, ahol a család teljesítőképesége mind az anyagi, mind a társadalmi, mind a kulturális tőke tekintetében közepesnek, illetve gyengének nevezhető. Az iménti állítás illusztrálására néhány jellemző adat a legfrissebb, 2012 végzett hallgatók survey felméréséből (N=380).

Mindenekelőtt megállapítható, hogy a pedagógus szakma évtizedek óta tartó elnöiesedése a főiskolán is kimutatható, és ezen az sem változtatott, hogy a szociálpedagógus szak révén a főiskola nem csak óvódás és kisiskolás korú gyerekek oktatására készít fel. Másodikként, ha a hallgatók kibocsátó családjának társadalmi státuszát vizsgáljuk elmondható, hogy bár legtöbbjük saját anyagi helyzetét átlagosnak tekinti, a szülők iskolai végzettségét is figyelembe véve inkább egy alsó-középosztálybeli kibocsátó közeg körvonalazódik.

A bemenő hallgatói tudás oktatói értékelése

A DPR során végzett oktatói interjúk egyértelműen kimutatták, hogy az oktatók számára komoly kihívást jelent a hallgatói kompetenciák hiánya, amely mind a tudásanyagban, mind a szociális habitusban megmutatkozik. Ezzel kapcsolatban a 2011-es DPR fókuszcsoporthoz tartozó interjú néhány összefoglaló megállapítását érdemes idézni, amely egyben a képzési struktúra változtatandó hangsúlyaira is tesz javaslatot.

1. A hallgatók több mint a fele hagyományos, négyosztályos gimnáziumban végzett, de jönnek szakközépiskolából, innen a környékből, valószínű azért, mert itt a környékben ilyen típusú iskolák vannak. A tapasztalat az, hogy a szakközépiskolából jötteknek nincs meg az általános műveltsége, amit a gimnáziumokban tanulóktól elvárható. Nagyon nagy hiányosságot tapasztalható az irodalmi ismeretek, történelem, ének, vizuális képzés területén. Mindenkinél hiányt érzékelünk a vizuális képzés területén, de a szakközépiskolában végzetteknél még inkább.
2. Igen alacsony hallgatók idegen nyelv ismerete, de a gyakorlati feladatok során az is kiderül, hogy az alapvető számítástechnikai alkalmazások terén is komoly hiányosságok vannak. Ma már a pedagógusoknak az informatikát alkalmazva kell elkészíteniük a különböző statisztikát, a vizsgatervet, stb.. A nyelvvizsgálóval az a probléma, hogy mindenkinek kötelezővé teszik a nyelvvizsgát, de a munkahelyeken ezt nem használják, ezért érzik azt, hogy az felesleges. Az idegen nyelvet jobban kellene bevonni a képzésbe.
3. A főiskolának nagyobb súlyt kellene fektetni a gyakorlatra, vagy például az „önálló munkavégzésre”, az „alkalmazkodó képesség”, az „előrelátás, tervezőképzés”, fejlesztésére, mivel itt hiányosságok vannak. Főleg a „konfliktustűrés”, vagy „emberi konfliktusok kezelése” terén. Általában a „szaktudás alkalmazása a gyakorlatban”, deficitese. Egyértelmű jobban a gyakorlat központúságra kellene összpontosítani.
4. Ahhoz, hogy valaki értelmiségi létet tudjon élni, kellene, hogy legyen értelmi szemlélete, amit a hallgatónak a négy év alatt el kellene sajátítania, különböző indirekt módon a főiskolán, a tanároktól. Lényege az lenne, hogy egy igény kialakuljon az emberben, ha van szabadideje, hogy egy koncertet meghallgasson, kiállítást megnézzon, vagy olvasson, akkor azt megtegye. Úgy érzem, hogy ez is bele tartozna a hallgatók vizsgálatába.

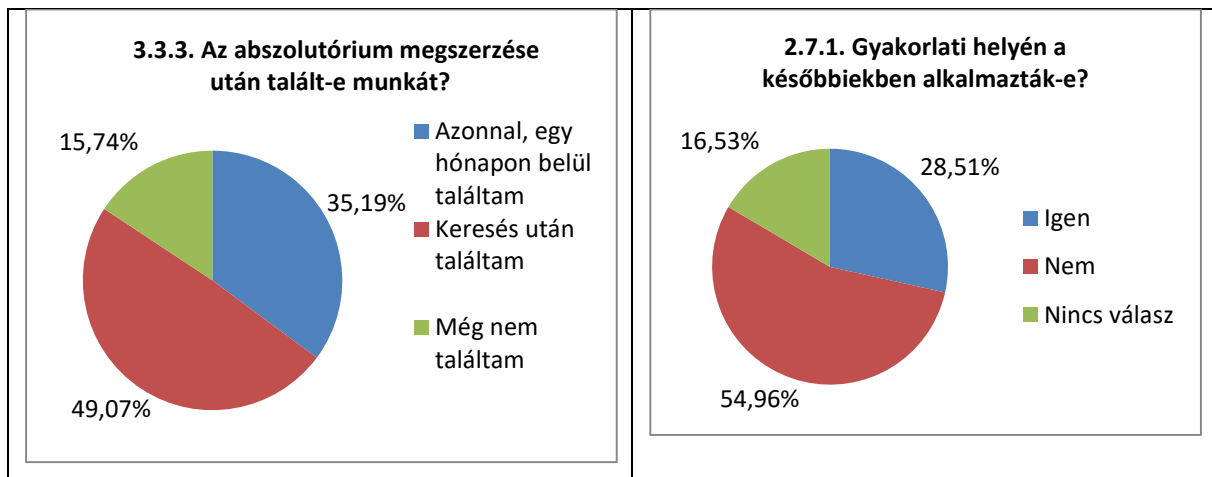
5. Elhangzott az „állóképesség” a kompetenciák között, ez nagyon fontos. A hallgató tartsa fontosnak a lelki és a testi karbantartását. Ami azt jelenti, hogy legyen igénye, sportra: ússzon, tornázzon. Itt a főiskolán meg van a lehetőség, hogy a hitét karbantartsa, megtalálja, vagy megerősítse valaki, de a pedagógus pályán, vagy ha más pályát is nézünk, csak az lehet kiegyensúlyozott, akinek rendben van a lelke és a teste is. Legyen állóképessége, tudjon vigyázni magára rendszerességgel, ússzon, vagy kiránduljon.

A hallgatók elhelyezkedése:

A Diplomás Pályakövetési Rendszer visszajelzései azt mutatják, hogy a végzett hallgatók elhelyezkedése viszonylag zökkenő mentes, és igen nagy hányaduk szakmáján belül, végzettségének megfelelő pozícióban talál munkát. Ebben természetesen szerepet játszik a mintába kerülő levelezős hallgatók magas aránya is (átlagosan a válaszadók 50%-a), akik pl. a csecsemőgondozó szakképesítés megszerzését éppen munkahelyük megőrzése céljából választották. Ugyanakkor a fiatal pályakezdők elhelyezkedési esélyei sem nevezhetők rosszak. A következőkben a legfrissebb, 2012-es adatokból mutatunk be néhány jellemző eloszlást (N=249).

A főiskola legfontosabb szakjai, a tanító, az óvó- és szociálpedagógus. Ez az alaphelyzet nyilvánvalóan determinál egy sor munkaerő piaci kapcsolatot. Ilyen, hogy a munkába állók – illetve a munkájukat folytató levelezők – kb. 80 százaléka az állami szektorban, konkrétan a közoktatásban talált helyet (nem melleleg ezt a munkáltató szektort a legkönnyebb survey módszerekkel elérni, ennek a torzító tényezőnek a hatását azonban nem tudjuk megbecsülni).

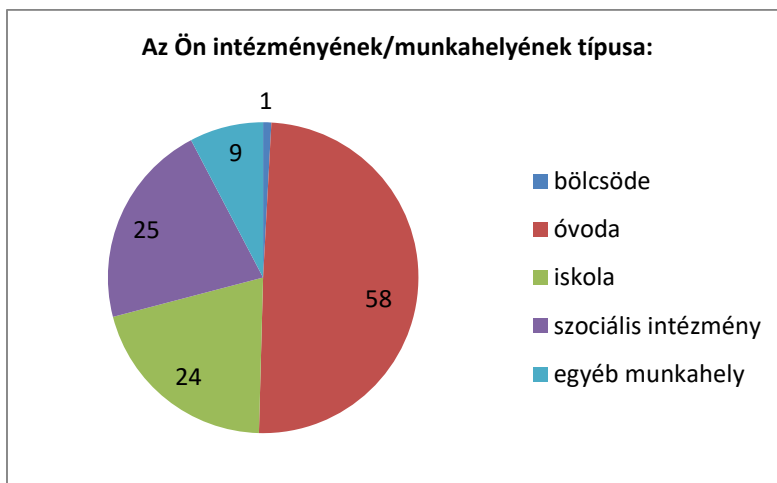
Kiemelten fontos adatnak kell tekintenünk, hogy a 2012-ben végzettek egyharmada az abszolutórium megszerzése után egy hónapon belül állásba került, mintegy ötven százalékuk egy hónapnál hosszabb idő után, de szintén talált állást. Az álláskeresésben kiemelt jelentősége van a képzési gyakorlatnak, a végzettek mintegy egyharmada gyakorlati helyén kap munkát.

A főiskola jelenleg elsősorban olyan fiatalok számára jelent alternatívát, akik tanulmányaikat nem kívánják MA szakon folytatni. Ez természetes is, hiszen az AVKF egyelőre nem kínál magasabb szintű továbbtanulást, ami az ilyen irányba orientálódó fiatalokat eleve más intézményhez vonzza. Mind az elhelyezkedés, mind a továbbtanulás, sőt általában a diplomaszerezés egyik legfőbb akadálya a nyelvismeret hiánya. Ez annál is inkább komoly hiányosság, mert a főiskolának komoly nemzetközi kapcsolatai vannak, elsősorban német nyelvterületen, amelyeket részben a nyelvismeret hiánya miatt nem tud megfelelő módon kihasználni. A hallgatók visszajelzései szerint tehát a nyelvi, szaknyelvi ismeretek célzott fejlesztése lenne az egyik legsürgetőbb feladat.

A munkaerőpiac visszajelzései

A DPR rendszeren belül a munkahelyek elvárásainak a megismerése jelenti a legnagyobb kihívást. E téren az AVKF viszonylag szerencsés helyzetben van, hiszen a kimenő diplomások jó részét közoktatási intézmények foglalkoztatják. A legnagyobb elemszámú kitöltött kérdőívet 2010-ben, tehát közvetlenül a rendszer bevezetésének évében sikerült elérni. Azóta, részben az intézményi lista megismételt megkeresései miatt a válaszadási kedv csökkent, 2012-ben már csak 90 intézmény válaszolt. A 2010-es visszajelzések alapján részben hasonló megállapítást tehetünk, mint amit már a hallgatók kapcsán említettünk, azaz a képzés és a munkahely között nagy a szakmai átfedés, de itt ismét csak fel kell hívni a figyelmet a tényre, hogy az óvodák, iskolák, kisebb részben pedig a szociális intézmények a legkönnyebben elérhető munkáltatói célcsoportot jelentik.

A pályakezdőkkel való elégedettséget egy hosszabb itemsor mérte. Külön megkérdezésre került, vajon az adott tulajdonságot mennyire tartja fontosnak a munkáltató, illetve az, hogy a AVKF-ről kikerült munkaerő, mennyire felel meg az adott elvárásnak (minden esetben 1-5-ig kellett osztályozni). A két adatot végül egymásra vetítve megkapjuk az elvárások-teljesítések diagramját. Ami mindenképpen figyelemre méltó, hogy csupán két területen a nyelvtudásban és a kézügyességben nagyobb a kínálati oldal, mint az elvárás. A nyelvtudás tekintetében ennek az oka az, hogy az intézmények egyáltalán nem is várják el a nyelvtudást (hároms átlageredményt adtak erre az állításra). Eszerint tehát a képzés belső struktúrája – ami tehát nyelvtudáshoz köti a diplomát – nincs teljesen összhangban a munkáltatók elvárásaival. A másik területen, a számítógép ismereten viszonylag magasak az elvárások, de ezeket a hallgatók teljesíteni is tudják. Itt azonban felmerül a kérdés, hogy nem generációs tudásról van-e szó, azaz arról, hogy a mai fiatalok idősebb főnökeikhez képest már sokkal természetesebb felületként kezelik a számítógépet.

A hiánydiagram azt jelzi, hogy a munkáltatók viszonylag elégedettek – pontosabban kevésbé elégedetlenek – a képzés lexikai értékeivel, mindenekelőtt kézügyességgel és a tanulási készséggel, miközben a munkavállalás szociális feltételeit, pl. a konfliktuskezelést, problémamegoldást, mások szakmai vezetését stb. nagyon alacsonyan tudják csak teljesíteni. Noha itt a munkavállalók elsősorban olyan készségeket kérnek számon, amelyeket a tapasztalt munkavállalót jellemzik, nem szabad figyelmen kívül hagyni ezeket az eredményeket a tanórák felépítése során sem. Kiemelhető pl. a munkaszervezés kérdése, a csapatszellem, az együttműködés gyakorlata. Ezek a készségek megfelelő pedagógiai módszerekkel az oktatás során is fejleszthetők.

Összegzés:

A három survey típusú felmérés legfontosabb eredménye, hogy az AVKF a piacképes diplomát kínál, az itt végzetteknek viszonylag könnyű az elhelyezkedésük. A bemenő fiatalok korábbi iskolai eredményeit (sokan közülük szakközépiskolában érettségiztek, közepes eredménnyel) is figyelembe véve a munkáltatók visszajelzései a pályakezdők lexikai tudásáról kifejezetten jó eredménynek tekinthető.